

NASLOVNA STRANA KALENDARA-SLIKOVNICE

Koračajmo zajedno – 12 lekcija za sigurniji život u 2006. godini

Poštovani vaspitači, učitelji, roditelji,

ovaj kalendar-slikovnica je namenjen radu sa decom predškolskog uzrasta i decom u nižim razredima osnovne škole na temu bezbednosti u saobraćaju. Polazak i odlazak u vrtić i školu predstavljaju najčešće situacije učestvovanja dece u saobraćaju.

Detetovo razumevanje saobraćaja veoma se razlikuje od odrasle osobe i nadamo se da će vam informacije u ovom kalendaru-slikovnici pomoći da kod deteta stvorite svest o opasnostima u saobraćaju i načinima kako da se pravilno ponašaju.

Zapamtite! Malu decu nikada ne bi trebalo pustiti da idu sama u blizini puta, deca mlađa od 12 godina ne smeju sedeti na mestu suvozača, dete koje sedi na zadnjem sedištu takođe treba vezati pojasom, korisno je da deca nose uočljive komade odeće. Deca uče na osnovu primera. Podstičite dobre navike tako što ćete uvek Vi biti dobar primer: prelazite put na zeleno svetlo, na obeleženom pešačkom prelazu, propuštajte pešake, vezujte pojas, koristite kacige dok vozite dvotočkaše, poštujte saobraćajne znake i signalizaciju.

Glavni junak ovog kalendara-slikovnice je meda Šapić. Pratite medine tragove na putu otkrića, da biste pomogli deci da razumeju poruke ove priče.

Na svakoj stranici naći ćete informacije koje će Vam pomoći prilikom razgovora o sigurnosti na putu, u autu, ili u autobusu, uz pomoć slika, stripa, pričica... Nekim rečenicama obraćamo se direktno odraslima.

Mnoge reči u ovoj knjizi deci će biti nove i zahtevaće pažljivo objašnjenje.

Budite dobar primer!

Učite decu na osnovu dobrih primera. Uvek se ponašajte pravilno u saobraćaju!

Šta je saobraćaj¹?

Saobraćaj je svako od sledećih vozila: auto, autobus, kamion, traktor, kombajn, motor, vatrogasna kola, kombi, voz, bicikl, policijska kola, kola hitne pomoći, zaprežna kola itd.

Naučite ih šta je saobraćaj. Naučite ih da je saobraćaj mnogo veći i teži od njih i da ih može povrediti. Postarajte se da deca razumeju da je saobraćaj opasan.

Naučite ih!

Razlici između puta i trotoara, naglasite da se moraju držati dalje od puta.

Naučite ih da se ne približavaju ivičnjaku.

Kada hodate putevima bez staze za pešake, pokažite deci kako moraju da dele put sa saobraćajem. Hodajte levom stranom puta, u susret saobraćaju, i vodite decu unutrašnjom stranom.

Reči o kojima treba pričati – trotoar, staza za pešake, ivičnjak, bandera, put, bela linija.

¹ Pod saobraćajem ćemo u ovom kalendaru-slikovnici zvati samo vozila koja srećemo na putevima (ne i pešake), kako bismo lakše jednom rečju opisali deo saobraćaja koji je najopasniji za decu.

Str. 4

Putevi su za saobraćaj...

...Trotoari su za ljude

1. STRANA KALENDARA (JANUAR)

Str. 5

Pogledajmo saobraćaj

»Šta je saobraćaj?« - (pita mali meda)

bicikl, motor, auto, policijski auto, kombi, vatrogasna kola, kamion, autobus

Saobraćaj je sve ono što na točkovima ide po putu.

Saobraćaj prevozi ljude i stvari sa jednog na drugo mesto.

2. STRANA KALENDARA (FEBRUAR)

slika sa str. 6

Pričajte o razlikama između

velikog i malog

blizu i daleko

brzog i sporog

gužve i mirnog

3. STRANA KALENDARA (MART)

slika sa str. 7 i 8

Na trotoaru

Ljudi koji hodaju zovu se **pešaci**.

Pričajte o držanju za ruke i ne zaboravite da odrasli uvek treba da hodaju između deteta i puta (kolovoza).

Nikad ne nozvolite deci da otrče napred ili zaostanu. Mogli bi istrčati na ulicu.

Brinite o njima!

Trenutak nepažnje može dovesti do nesreće. Deca mlađa od 5 godina su potpuno nepredvidiva. Pazite na neočekivane postupke deteta. Čuvajte se vozila koja se uključuju i isključuju iz saobraćaja.

Str. 8

Držanje za ruke

Treba se zaustaviti i stati blizu ivičnjaka. **Pogledati** okolo i **oslušnuti** da nema saobraćaja pre prelaženja ulice.

Pratite gde je vaše dete! Ne dajte mu da odluta. Kupite detetu bezbednosni kaiš i budite sigurni da je dete uvek uz vas.

Pričajte o zaustavljanju i stajanju i gledanju i slušanju.

4. STRANA KALENDARA (APRIL)

Str. 9 – 10

STANI! POGLEDAJ! OSLUŠNI

Dajte dobar primer deci. Kada ih vodite napolje naučite ih ovo jednostavno pravilo.

STANI, POGLEDAJ, OSLUŠNI!

Tri bitne reči za decu.

Izaberite mesto sa koga možete jasno videti u svim pravcima. Zaustavite se i stanite na trotoaru blizu ivičnjaka.

- “Stani” može značiti svašta detetu – mala deca moraju dobro razumeti značenje reči “STANI”.
- Naučite dete da “stani” znači – stajati mirno – noge se ne pomeraju.
- Kada ste napolju pokažite detetu stvari koje znače “stani” – crveno svetlo na velikom semaforu znači da saobraćaj mora da stane, crveni čika na pešačkom prelazu znači da moramo stati i sačekati, pokažite detetu kako autobuske stanice omogućavaju ljudima da uđu i izađu iz autobusa.
- Igrajte igre kao što je “muzički kip”, da biste pomogli detetu da razume: “Kad muzika stane, stani mirno i ti.”

Zašto stajemo? Stojimo dok ne budemo sigurni da je bezbedno da pređemo ulicu i da smo dali ljudima vremena da nas vide.

Gledajte okolo da nema saobraćaja

- *Kako gledamo?* Koristimo oči da gledamo stvari.
- Kada prelazimo ulicu, moramu svuda gledati da nema saobraćaja. Pogledajmo najpre levo a zatim desno. .
- Pređite ulicu samo kada nema saobraćaja na putu.

Zašto gledamo? Da vidimo da li ima opasnosti od saobraćaja.

Gledajte duž svake ulice i ako nailazi *saobraćaj* pustite ga da prođe

- Jednostavna igra koja će pomoći deci da nauče da gledaju: stavite nekoliko predmeta na sto i tražite od dece da zapamte šta tu ima; zatim sklonite jedan od predmeta dok deca ne gledaju i vidite da li mogu da odrede koji predmet nedostaje.

Saobraćaj može da dođe iz bilo kog smera i često ga prvo čujete pa tek onda vidite

- *Kako slušamo?* Koristimo uši da slušamo zvuke.
- Naučimo da prepoznamo zvuke koje proizvode različite vrste vozila. Vrlo često možemo čuti *saobraćaj* pre nego što ga vidimo. Kada stojite na trotoaru i čekate da pređete ulicu, oslušajte zvuke koje proizvodi *saobraćaj*.
- Zabavljajte se sa decom praveći različite zvuke *saobraćaja* – policijske automobile, vatrogasce, kamione, voz itd.
- Igra “ćorave bake” pomaže razvoju veštine slušanja.

Zašto slušamo? Vrlo često možemo čuti opasnost pre nego što je vidimo.

5. STRANA KALENDARA (MAJ)

Str. 11

Sigurna mesta za prelazak ulice.

Zapamtite! Ova mesta su bezbedna jedino ako ih koristite pravilno.

Odrasli – deca su mala i ne mogu da ocene brzinu i udaljenost *saobraćaja*. Nisu svesna rizika. Nikad ne dozvolite detetu da ide napolje samo, čak ni do obližnje prodavnice u vašoj ulici.

Nikad ne prelazite ulicu između parkiranih automobila. Deca su mala i ne mogu se videti.

Nikad ne prelazite ulicu ispred ili iza kombija i kamiona. Malu decu ne bi trebalo pustiti da idu do obližnje prodavnice sama, lako gube pažnju i ne paze kada prelaze ulicu.

Nikad ne prelazite ulicu ispred ili iza autobusa. Uvek sačekajte dok autobus ne ode, ili se udaljite od stanice pre nego što pređete ulicu. “Budi siguran - budi viđen”.

(tekst u šapi): Zapamtite! Kada prelazite put nastavite da gledate i oslušujete. Razgovarajte o: pothodniku, mostu za pešake, zebri, semaforu (crvenom i zelenom čiki na semaforu za pešake i crvenom, žutom i zeleom svetlu za *saobraćaj*) i pešačkom ostrvu.

6. STRANA KALENDARA (JUN)

Str. 14

Budi siguran - budi viđen!

Dan

Budi svetao tokom dana!

Svetla odeća može nam pomoći da budemo lakše primećeni, naročito tokom tmurnih i kišnih dana.

Reč koju ste možda čuli da opisuje materijale koji se dobro vide po danu je **fluorescentni ili svetleći**.

Za vašu informaciju. Malu decu lakše je primetiti kada su obučena u svetlu ili šarenu odeću. Drugi predmeti koje možete kupiti da povećate vidljivost dece uključuju narukvice, kaiševe, školske torbe, prsluke. Svi oni mogu biti napravljeni od **fluorescentnih/refleksivnih** materijala.

Noć

A šta noću? Reč refleksivan opisuje još jednu vrstu materijala koji vozači mogu lakše videti kada u njega upere farove.

7. STRANA KALENDARA (JUL)

Str. 15

Bezbedno igranje

Postarajte se da vašu decu neko nadgleda dok se igraju. Vežbajte bezbedno prelaženje ulice na putu do i od igrališta. Kada lopta izađe iz bezbednosti igrališta, naučite decu da NIKAD ne trče za njom, nego da vas zamole da odete po nju. NIKADA NE SMEJU PRIČATI SA STRANCIMA.

8. STRANA KALENDARA (AVGUST)

Str. 16

Gde živimo?

Brinite o deci. Trudite se da uvek znate gde su. Znajte ko je s njima. Znajte šta rade. **Zapamtite:** većina nesreća u kojima stradaju mala deca dešavaju se blizu roditeljskog doma. **Potrebna je samo sekunda.**

Naučite ih gde žive i s kojim se problemima suočavaju. Upoznajte decu sa krajem u kojem žive. Pomozite im da razumeju da ulica nije bezbedno mesto za igru, ma koliko bila mirna. Da li je ulica u kojoj žive mirna ili prometna? Kakva vrsta *saobraćaja* ide njihovom ulicom?

9. STRANA KALENDARA (SEPTEMBAR)

Str. 17

Sigurnosni pojas

U automobilu! Uvek vežite pojas. Nikad se ne igrajte kvakama, dugmićima ili pojasevima. Sedite mirno. Uvek ulazite i izlazite iz automobila na strani gde je trotoar.

Uvek bismo trebali da vežemo pojas dok smo u autu.

10. STRANA KALENDARA (OKTOBAR)

Str. 18

U autobusu

Prodiskutujte: čekanje autobusa, lepo ponašanje, sedenje mirno, opasnosti od klečanja ili stajanja na sedištu, čekanje dok se autobus ne zaustavi pre nego što ustanemo.

Pelikanova pesma

Mali crveni čika znači
stani, stani,
Čak i kad zbog njega
kasniš, kasniš,
Mali zeleni čika kaže
hodaj, hodaj,
Sem kad trepti,
onda nemoj, nemoj.

Ulična pesma

Stani pogledaj oslušni
Pre no što ulicu pređeš
Stani pogledaj oslušni
Pre no što ulicu pređeš
Koristi uši koristi oči
Pa tek onda na ulicu kroči
Stani pogledaj oslušni
Pre no što ulicu pređeš.

11. STRANA KALENDARA (NOVEMBAR)

Str. 20

Šapić ide u kupovinu

Jednog subotnjeg jutra Šapić je krenuo sa svojom mamom u prodavnicu da kupe rođendanski poklon za njegovog drugara (Zeku) Zriku. Zriku je bio rođendan i pravio je žurku. Šapić se popeo na svoje sedište i mama mu je vezala pojas.

Dok su se vozili gradom prošli su pored puno autobusa, automobila, kamiona, motora i biciklova. »Autobusi su jako veliki, volim da se vozim u njima zato što možeš mnogo da vidiš kroz prozor.«

Kad su stigli mama je zaključala auto i krenuli su trotoarom prema radnjama: »Drži me za ruku. Zapamti uvek moraš držati mamu za ruku kad idemo u kupovinu ili šetnju!«

Kada su stigli u centar grada, stali su da bi prešli ulicu. Šapić se setio da ne treba da stoji suviše blizu ivičnjaka. »Vrlo dobro, zadovoljna sam što si se setio da staneš kod ivičnjaka. Sada pogledaj okolo i poslušaj da nema *saobraćaja*. Čuješ li nešto BRUM, BRUM?« »Da, mama.«

»Okolo ima auta, bolje da sačekamo dok ne prođu. Sada pogledaj i poslušaj ponovo.«

Kada više nije bilo automobila na vidiku prešli su pravo preko ulice. Šapić nije zaboravio da drži mamu za ruku. Dok su išli čuli su jak zvuk: »NINO NINO NINO!«

Str. 21

To je bila hitna pomoć, koja je jurila na mesto neke nesreće.

Zvuk je postajao sve tiši kako se hitna pomoć udaljavala. Šapić je jače stegao maminu ruku: »O Bože, neko je imao udes, nadam se da nije jako strašno.«

Kada su zašli iza ugla videli su doktore kako dižu malog dečaka na nosila. Dečak je plakao:

»Izvini, mama, nisam hteo da pobegnem od tebe.«

»Onog dečka ne bi zgazio auto da je stao kod ivičnjaka, zar ne, mama?« »Ne, ne bi, ali je vozač morao ići sporije i tada bi možda mogao da zakoči na vreme.«

Nastavili su dalje. Na sledećoj raskrsnici naišli su na pešački prelaz sa dugmetom. Šapić voli da pritisne dugme na semaforu.

Čekali su na trotoaru dok nisu čuli »TII, TII« i »**crveni čika**« se pretvorio u »**zelenog čiku**«.

Saobraćaj se zaustavio s obe strane ulice, pa su Šapić i mama prešli preko, prema radnjama. Dok su tako išli...

Str. 22

...Šapić i mama su pričali o mestima koja pomažu ljudima da bezbedno pređu ulicu, o prelazima sa zebrama i dugmićima, pešačkim ostrvima, podzemnim prolazima i mostovima za pešake.

Mama je rekla Šapiću kako ponekad, na selu, deca moraju da idu ulicom pošto nema nikakvih trotoara. »Mi smo, naravno, srećni jer živimo u gradu.«

Mama je rekla šapiću da tamo gde nema trotoara moramo ići u susret *saobraćaju*, kako bismo videli ko dolazi, i kako bi oni nas isto tako videli.

Šapić je kupio Tedu bojice i bojanku o bezbednosti na putu. U bojanci ima puno slika za bojenje, koje prikazuju *saobraćaj* i mesta gde možemo bezbedno preći ulicu.

Na putu do kuće, Šapić je mislio na hitnu pomoć sa njenom jakom sirenom i plavim rotacionim svetlom...

...i takođe o dečaku koji se povredio jer nije držao mamu za ruku i nije stao kod ivičnjaka.

Šapić je obećao da će uvek držati mamu za ruku i stati na trotoaru, kod ivičnjaka, pre nego što pređe ulicu. **A ti?**

11. STRANA KALENDARA (NOVEMBAR)

Str. 23 i 24.

Šapićeva igra nedostajućih reči

Kako se igra?

Koristeći legendu popunite reči koje nedostaju u rečenicama, da biste potvrdili da deca razumeju poruke ovog kalendara-slikovnice o bezbednosti u saobraćaju.

trotoar, pešak, saobraćaj, put, držati se za ruke, ivičnjak, ljudi koji nam pomažu, svetla odeća, pogledaj, oslušni, autobus, u automobilu

Da li vaše dete razume?

1. Da (pešak) uvek hoda po (trotoaru)?
2. Da (saobraćaj) uvek ide po (ulici)?
3. Šta znači (saobraćaj)?
4. Šta znači (pešak)?
5. Da uvek treba (držati se za ruke), naročito prilikom prelaska ulice?
6. Da se treba zaustaviti na (trotoaru) pre prelaska (ulice)?
7. Da je (ivičnjak) na ivici (trotoara)?
8. Kako da (pogledaš) i (oslušneš) saobraćaj?
9. Da postoje (ljudi koji nam pomažu) u prelaženju ulice?
10. Da se (svetla odeća) lakše vidi?
11. Kako se ponaša u (autobusu) i (u automobilu)?